

KL. 13-14 MERE LÆRING I DAGTILBUD
V/CHARLOTTE RINGSMOSE, PROFESSOR MSO, DPU/AU

MERE LÆRING I DAGTILBUD

- › The first five years of a child's life are fundamentally important. They are the foundation that shapes children's future health, happiness, growth, development and learning achievement at school, in the family and community, and in life in general.
- › Recent research confirms that the first five years are particularly important for the development of the child's brain, and the first three years are the most critical in shaping the child's brain architecture. Early experiences provide the base for the brain's organizational development and functioning throughout life. They have a direct impact on how children develop learning skills as well as social and emotional abilities.
- › Children learn more quickly during their early years than at any other time in life.
  - › <http://www.factsforlifeglobal.org/03/>

SENSITIVITETEN UDVIKLER HJERNEN

- > Et hollandsk forskerhold har påvist, at jo bedre omsorg et barn får tidligt jo større bliver barnets totale hjernevolumen og den grå hjernemasse (Kok et al., 2015).
- > Hos højt begavede børn ser man mere grå hjernemasse end hos andre børn. Den grå hjernemasse har betydning for udvikling af frontallapperne, der har stor betydning for at forstå abstrakte sammenhænge og for læring på højeste niveauer.
- > Kvaliteten af omsorgen fører til forbedrede udviklingsmuligheder for børnene.

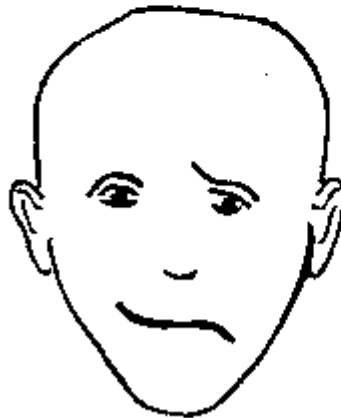
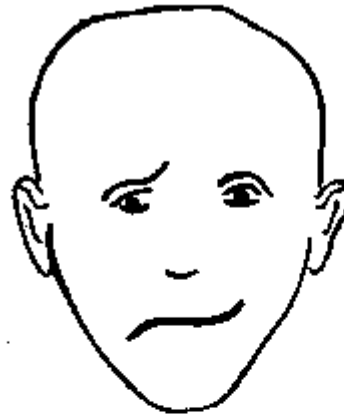

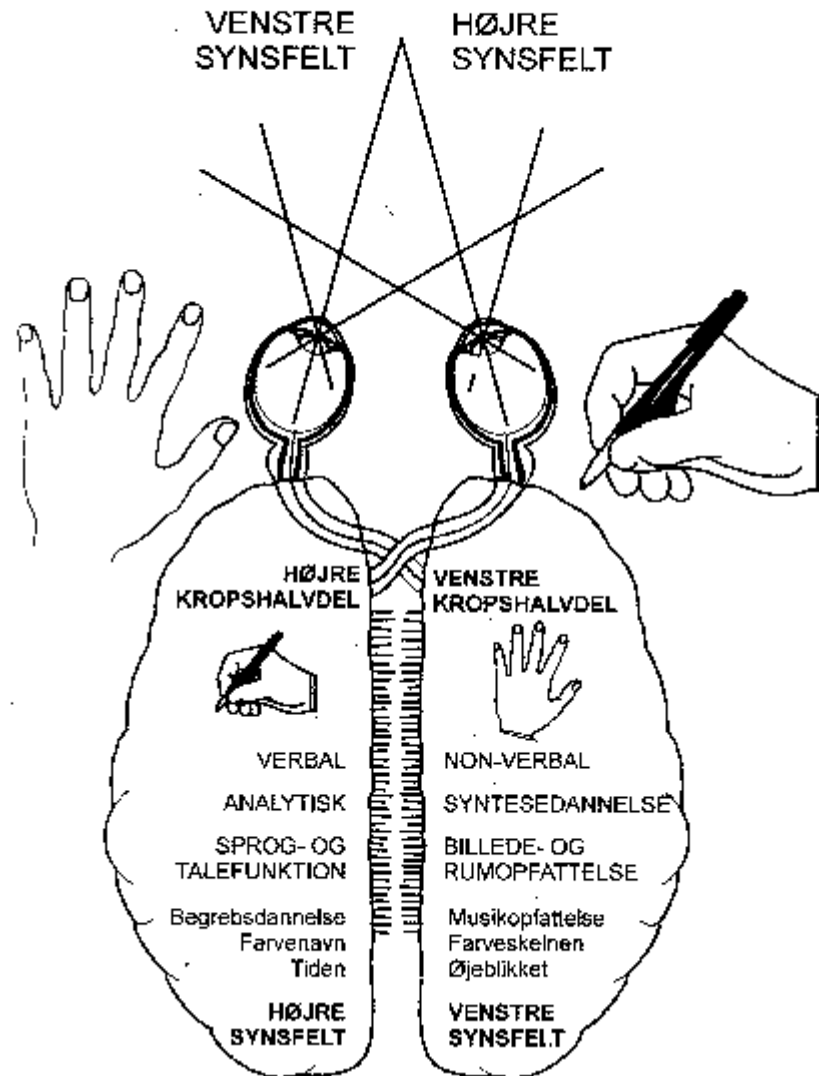
LÆRING I DAGTILBUD

- › Børns udvikling er en proces, hvor modning og læring bliver integreret. Barnet modnes i takt med den biologiske udvikling, mens læringen bliver til i barnets interaktion med miljøet omkring det.
- › Læring og udvikling i dagtilbud er i langt overvejende grad knyttet til barnets erfaringer i sociale samspil, kropslige erfaringer og erfaringer med materialer. Erfaringsdannelsen sker i samspil med andre mennesker. Dermed bliver læringsmiljøet og samspillet i de sociale relationer afgørende for udviklingen.

UDVIKLING OG LÆRING

LÆRING ER IKKE LIG MED PROGRAMMER, OG MÅLSTYRING

- > Læring er den del af udviklingen der ikke kommer af sig selv, men hvor barnets udvikling sker i samspillet med omgivelserne. Dermed er læringsaspektet kontekstafhængigt og barnet udvikler sig – eller lærer –afhængigt af, hvordan omgivelserne giver barnet muligheder for at udvikle sig og lære.
- > Børnenes lærings- og udviklingsmuligheder i institutionerne er i omsorg, aktiviteter, leg og sociale relationer med andre børn og voksne.
- > Barnets intelligens, sprog, opmærksomhed, personlige og sociale udvikling er stærkt sammenhængende med kvaliteten af de læringsmiljøer barnet har færdes i fra den helt tidlige barndom.
- > 0-6 års alderen er de mest formative år

ARV - MILJØ

Miljø kan være lige så determinerende, som vi engang troede kun generne kunne være og genomet kan være lige så formbart som vi engang kun troede miljøet kunne være.

D. Kaufer & D. Francis. "Nurture, nature, and the stress That Is Life" i future Science: cutting-edge Essays from the Generation of Scientists, redigeret af M. Brockman (New York. Oxford University Press, 2011), 63. fra Mischel, 2014 s. 92.

Mischel, W. (2014). The Marshmallow test: mastering self-control. 1st ed. New York. Little Brown

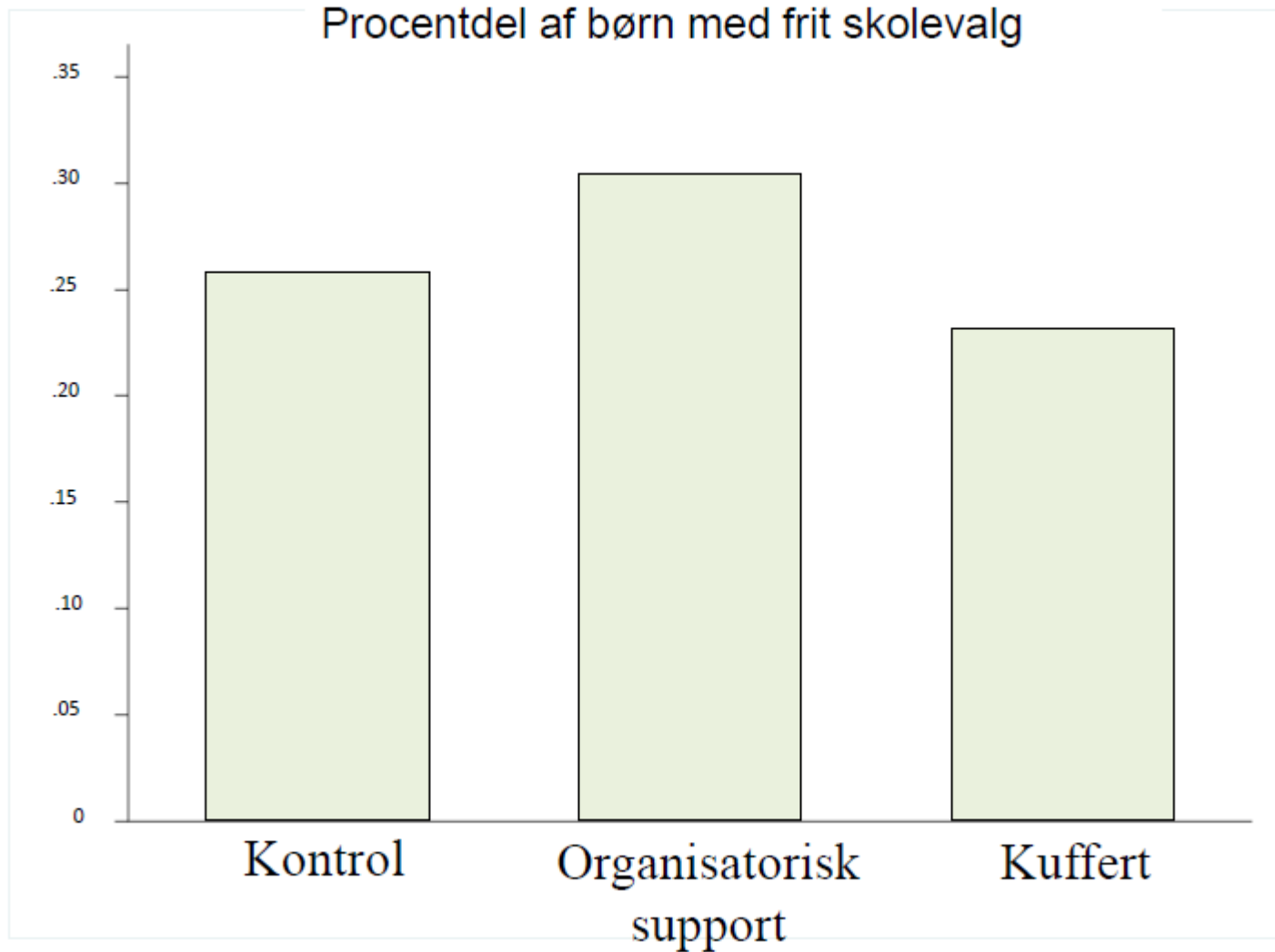
EKSEMPEL KUFFERT OG SUPPORTINDSATS

Kilde Anne Nguyen-Quy, Aarhus Kommune, Morten Jakobsen, Aarhus Universitet
Daginstitutionerne blev inddelt i tre grupper

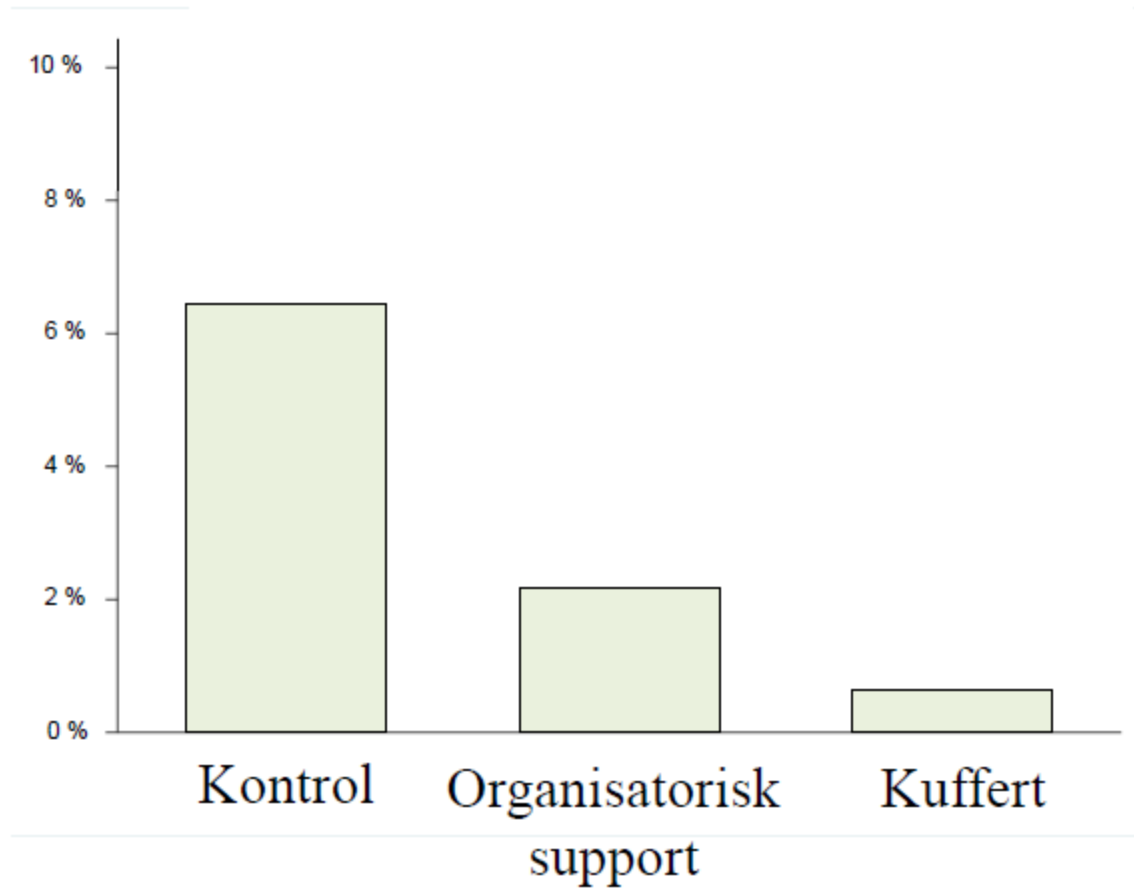
1.Kontrol

2.organisatorisk support

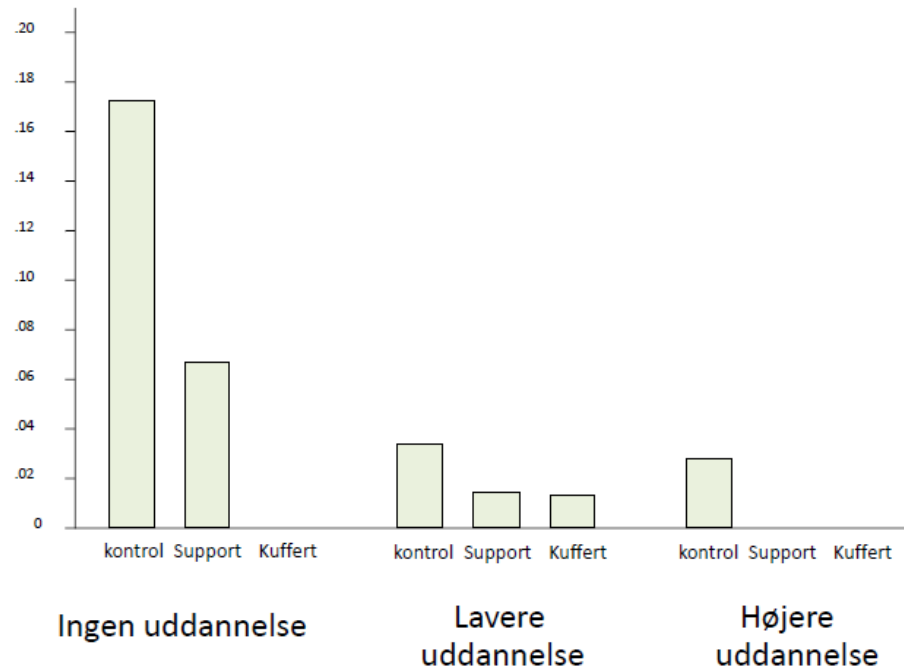
3.kuffert

Procentdel af børn i modtagelsesklasse

PROCENT I MODTAGELSESKLASSE FORDELT PÅ MODERENS UDDANNELSESBAGGRUND

LÆRING PÅ TVÆRS

- › Sprogkufferten reducerede antallet af specialskeleindskevne (i form af manglende indskrivning i især modtageklasser) børn med dansk som andetsprog fra 6,7 % af en årgang ved skolestart til 0,7 %.
- › Sprogkufferten var især effektiv for de af børnene, hvis forældre har svage danskkundskaber. For disse elever blev behovet for specialklasse reduceret fra 17 % af en årgang til 0 % af en årgang.
- › Det er store beløb, som sprogkufferterne sparer samfundet for ved på simpel vis at forsyne forældrene med sprogstimulerende materialer og viden.
- › Vigtigst af alt udligner sprogkufferterne de faglige forskelle mellem førskoleeleverne og hjælper således børnene med dansk som andetsprog til ikke (i lige så høj grad) at halte bagefter allerede fra skolestart.

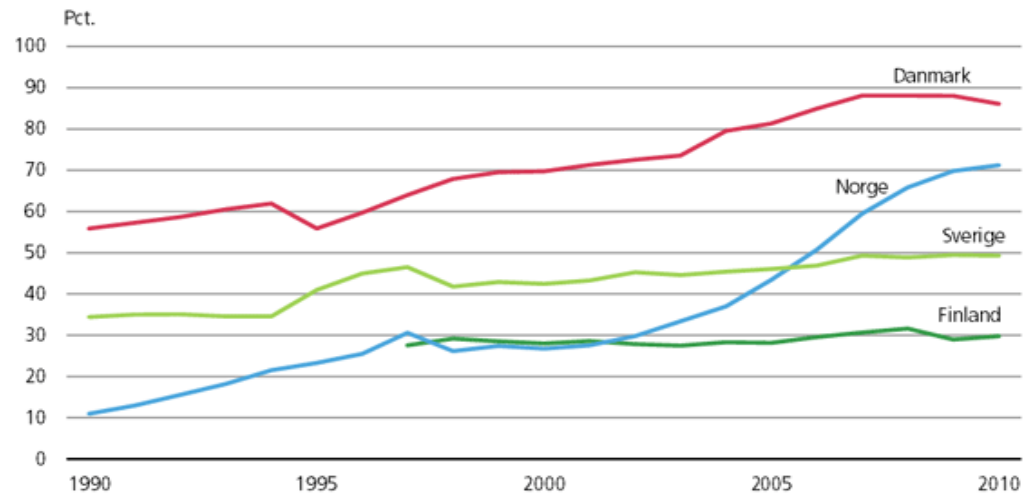

-
- > Schooling after the second grade plays only a minor role in creating or reducing gaps. Conventional measures of schooling quality (teacher/pupil ratios and teacher salaries) that receive so much attention in contemporary policy debates have small effects in creating or eliminating gaps after the first few years of schooling (Carneiro and Heckman, 2003; Cunha and Heckman, 2007b).

HVORDAN SER DET UD I DANMARK?

Danmark er det land i verden med flest børn i dagtilbud. Det hænger sammen med politiske, kulturelle og historiske forhold

Andel af 1-årige børn i dagtilbud

Harbo Holm, Danmarks statistik, 2011

Benchmark		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Number of benchmarks achieved										
	Parental leave of 1 year at 50% of salary										
	A national plan with priority for disadvantaged children										
	Subsidized and regulated child care services for 25% of children under 3										
	Subsidized and accredited early education services for 80% of 4 year-olds										
	80% of all child care staff trained										
	50% of staff in accredited early education services tertiary educated with relevant qualification										
	Minimum staff-to-children ratio of 1:15 in pre-school education										
	1.0% of GDP spent on early childhood services										
	Child poverty rate less than 10%										
	Near-universal outreach of essential child health services										
Sweden	10	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Iceland	9		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Denmark	8	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
Finland	8	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓
France	8	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
Norway	8	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓
Belgium (Flanders)	6		✓	✓	✓		✓			✓	✓
Hungary	6		✓		✓	✓	✓	✓		✓	
New Zealand	6		✓	✓		✓	✓	✓			
Slovenia	6	✓	✓	✓		✓	✓				✓
Austria	5		✓		✓	✓	✓	✓			
Netherlands	5		✓	✓		✓	✓	✓			
United Kingdom*	5		✓	✓	✓	✓	✓				
Germany	4		✓		✓		✓	✓			
Italy	4		✓			✓	✓				
Japan	4		✓			✓					✓
Portugal	4		✓		✓	✓	✓				
Republic of Korea	4		✓			✓	✓				✓
Mexico	3		✓			✓	✓				
Spain	3				✓	✓	✓				
Switzerland	3					✓		✓		✓	
United States	3			✓			✓	✓			
Australia	2			✓			✓				
Canada	1						✓				
Ireland	1						✓				
Total benchmarks met	126	6	19	13	15	17	20	12	6	10	8

*Data for the United Kingdom refer to England only.

DANSKE FORHOLD – HVAD VED VI?

Social baggrund ses tidligt i børnenes læring

- > Hvis forældrene er lavt uddannede, så er der øget risiko for tidlig fødsel, spædbørnsdødelighed, lav fødselsvægt, overvægt, lægelige diagnoser, langvarig sygdom, symptomer, dårlig funktionsevne, tilskadekomst og lav trivsel.
- > Nyere studier i Skandinavien viser, at forekomsten af psykiske vanskeligheder og forstyrrelser er lige så høj i den yngste aldersgruppe som hos de ældre børn, og at der er relativ høj stabilitet over tid (Skovgaard & Landorph, 2008; Moe & Mothander, 2010).
- > Risiko for forstyrret udvikling er størst i familier, hvor der er mange risikofaktorer til stede.

BØRN MED SÆRLIGE BEHOV I DAGINSTITUTIONEN

- › I LUDVI undersøgelsen (Svinth og Ringsmose, 2012) viste vi, at der var sammenhæng mellem institutionernes familiebaggrund og børnenes sproglige udvikling samt, at institutionens kvalitet er sammenhængende med barnets udvikling (Allerup, Lindqvist, Ringsmose, 2012).
- › HPA projektet (Jensen, m.fl.) viser samme sammenhæng, hvor den sociale baggrund har betydning for barnets udvikling. børn med stærk socioøkonomisk baggrund har i mindre grad vanskeligheder på personlige og sociale områder, lige som barnets sproglige udvikling og læringsparathed påvirkes af familiebaggrunden. Jo længere uddannelse familien har desto færre vanskeligheder (Jensen m.fl. HPA, 2009).

ER KVALITETEN GOD?

- › Socialforskningsinstituttet har vist, at børn fra familier med lav socioøkonomi i højere grad problemdefinerede allerede ved indgangen til skolen (Social Arv, sammenfatning 2005. Socialforskningsinstituttet 05:10). De har i højere grad konflikter med læreren, konflikter med kammerater, koncentrationsproblemer og psykiske vanskeligheder (Social Arv, sammenfatning 2005. Socialforskningsinstituttet 05:10)
- › Danmarks Evalueringsinstituts undersøgelse af børnenes sprog i tre års alderen viser, at den sproglige udvikling er sammenhængende med forældrenes uddannelse (<http://www.eva.dk/2010/social-arv-ses-tidligt-i-barnets-sprog>). undersøgelsen sammenfatter om børn med særlige behov i daginstitutionen (Danmarks Evalueringsinstitut, 2010).

DEN SOCIALE OG KULTURELLE KAPITAL

Der er markante forskelle med hensyn til den kulturelle og sociale kommunikation i familier

familiekulturen i bredere forstand, ser ud til at spille en afgørende rolle for børns udviklings- og læringsmuligheder fra den helt tidlige barndom

(Social og) Kulturel kapital har tilsyneladende stor betydning for lærings- og udviklingsmuligheder hos børn med resourcesvaghed i familiebaggrunden.

Nyere forskning tyder på, at forskelle i familiers økonomiske ressourcer kun i ringe grad forklarer uligheder i børns opnåede uddannelse, indkomst og helbred. Derimod forklarer forskelle i familiers kulturelle ressourcer langt hovedparten af ulighederne i børns socioøkonomiske position i voksenlivet”

M.M.Jæger m.fl.

MERE LÆRING I DAGTILBUD

I Danmark er vi gode til middelklassens børn

Vi er bedst til middelklassens piger (dem der kan i forvejen)

Vi er ringest til drengene (og især drenge med anden etnisk baggrund)

Det er ikke kun i kontakten med børnene i dagtilbuddene. Børn lærer på tværs af dagtilbud og familie. Det er også politiske prioriteringer: segregering, normeringer, prioritering af uddannelsesressourcer og så videre.

Størstedelen af børnene i dagtilbud udvikler sig godt

Socialt udsatte børn er udsatte hjemme og i institutionen

Udvikling af læringsmuligheder for de udsatte børn i dagtilbud?